

Arkivsak-dok. 24/04550-2
Saksbehandler Hilde Synnøve Lind

Saksgang
Formannskapet 2023 - 2027

Møtedato
04.04.2024

Sak nr.
35/24

Søknad om tilskudd - Fair Play Bygg Østfold

Innstillingssak.
Medsaksbehandlere:

Kommunedirektørens innstilling:

Søknaden til Fair Play Bygg Østfold imøtekommes ikke. Sarpsborg kommune viderefører ikke tilskudd.

Vedlegg:

Årsrapport 2023 - Fair Play Bygg Østfold
Søknad om økonomisk støtte - Sarpsborg kommune Fair Play

Sammendrag:

Fair Play Bygg Østfold (FPBØ) ble etablert i juni 2021 med formål om å arbeide mot kriminalitet i arbeidslivet og for en seriøs næring med trygge arbeidsforhold og like konkurransevilkår.

Driften av Fair Play Bygg Østfold er finansiert gjennom frivillige tilskudd, bevilgninger og donasjoner fra kommunene og næringslivet i Østfold.

Bystyret bevilget kr 200 000 kr til Fair Play Bygg Østfold i kalenderåret 2021 ved behandling av handlingsplan 2021-2024 med årsbudsjett for 2021. Det ble også gitt tilsvarende tilskudd i 2022 og 2023.

Sarpsborg kommune har mottatt en ny søknad om støtte fra FPBØ. Det søkes om 4 kr per innbygger. Innbyggertallet 01.01.2024 var 59 771. 4 kr per innbygger tilsvarer om lag 240.000 kr. Det søkes om totalt 720.000 kr for en periode på tre år.

FPBØ har sendt tilsvarende søknad til de kommunene som ga støtte ved forrige søknad.

Det er hovedsakelig politiet, Skatteetaten og Arbeidstilsynet som er mottakere av varslene fra FPBØ. FPBØ behandlet om lag 50 saker i 2023. 34 av disse sakene ble sendt videre som varsler til respektive etater og kontrollorganer.

Innsats mot arbeidslivskriminalitet og sosial dumping er etter kommunedirektørens oppfatning viktig. Arbeidslivskriminalitet svekker markedet for seriøse aktører, og unndragelse av skatter og avgifter påfører samfunnet tap. Det reduserer også sikkerhet på arbeidsplassene.

Kommunedirektøren er av den oppfatning av at Fair Play Bygg Østfold har medvirket positivt til å forebygge og avdekke arbeidslivskriminalitet. Kommunedirektøren anbefaler likevel ikke å videreføre tilskuddet. Dette er med bakgrunn i kommunens økonomiske situasjon, og at arbeidslivskriminalitet også følges opp av kommunen selv og andre offentlige aktører.

Utredning:

Fair Play Bygg Østfold (FPBØ) ble etablert i juni 2021 med formål om å arbeide mot kriminalitet i arbeidslivet og for en seriøs næring med trygge arbeidsforhold og like konkurransevilkår.

Initiativtagerne ønsket å etablere prosjekt FPBØ i samarbeid med, og med administrativ støtte fra, Fair Play bygg Oslo og omegn. Planen var at prosjektet skulle gå over minimum 3 år, med årlig evaluering. Utgiftene er i hovedsak lønn til prosjektleder som jobber operativt i Østfold-regionen, med tett samarbeid med Fair Play bygg Oslo og omegn.

Driften av FPBØ er finansiert gjennom frivillige tilskudd, bevilgninger og donasjoner fra kommunene og næringslivet i Østfold.

Bystyret bevilget 200 000 kr til FPBØ i kalenderåret 2021 ved behandling av handlingsplan 2021-2024 med årsbudsjett for 2021. Det ble også avsatt tilsvarende sum i økonomiplanen for 2022 og 2023.

Formannskapet behandlet sak om søknad om tilskudd til FPBØ i møte 20.01.2021. Det ble fattet følgende vedtak:

1. Fair Play Østfold gis et tilskudd på kr 200 000,- i 2021 under forutsetning av at andre kommuner til sammen bidrar med minimum 500 000 kroner og at det oppnås en samlet finansiering på minimum 1 mill. kr.
2. Fair Play Østfold gis et årlig tilskudd på 200.000 kr i 2022 og 2023 under samme forutsetning som for 2021, samt at det legges frem årsrapport fra prosjektets arbeid med resultatoppnåelse og økonomirapport for det foregående år innen utgangen av januar. Årsrapportene forelegges formannskapet som referatsak.

Sarpsborg kommune har mottatt en ny søknad om støtte fra FPBØ. Det søkes om 4 kr per innbygger. Innbyggertallet 01.01.2024 var 59 771. 4 kr per innbygger tilsvarer om lag 240.000 kr. Det søkes om totalt 720.000 kr i tre år.

Det er sendt tilsvarende søknad til de kommunene som ga støtte ved forrige søknad. Fredrikstad behandlet saken i formannskapsmøte 14 mars 2024. Søknaden ble ikke tatt til følge. I tilbakemelding fra FPBØ opplyses det at Halden kommune også arbeider med å fremme en sak.

Følgende kommuner har tidligere innvilget støtte til FPBØ:

Kommune	2021	2022	2023	SUM
Fredrikstad	330.000 kr	330.000 kr	330.000 kr	990.000 kr
Halden	120.000 kr	120.000 kr	120.000 kr	360.000 kr
Sarpsborg	200.000 kr	200.000 kr	200.000 kr	600.000 kr
Moss	150.000 kr	150.000 kr	150.000 kr	450.000 kr
			800.000 kr	

Øvrige organisasjoner som har gitt driftsbidrag har gitt en samlet støtte på 710.000 kr i 2023.

Administrasjonen har mottatt følgende tentative budsjett for FPBØ i 2024.

TENTATIVT BUDSJETT 2024 - Fair Play Bygg Østfold		
Tilskudd fra kommuner/fylkeskommune	kr 950 000,00	
Tilskudd fra andre bidragsytere	kr 770 000,00	
SUM INNTEKTER		kr 1 720 000,00
Lønn/feriepenger/arb.giv avgift m m	kr 1 080 000,00	
SUM LØNNKOSTNADER		kr 1 080 000,00
Driftskostnader (husleie, bil, reise, forsikring m m)	kr 480 000,00	
SUM DRIFTSKOSTNADER		kr 480 000,00
RESULTAT		kr 160 000,00

I 2024 legges det opp til 950.000 kr i støtte fra kommuner/fylkeskommuner og 770.000 kr fra andre bidragsytere.

I søknaden beskriver FPBØ at de har etablert faste kontaktpunkter og tipsrutiner med Øst politidistrikt, Skatteetaten, Arbeidstilsynet, Tollvesenet, Det lokale eltilsyn og Regionalt verneombud. Det er i 2023 gjennomført samhandlingsmøter med alle.

Det gis følgende situasjonsbeskrivelse i søknaden:

Arbeidslivskriminalitet er et samfunnsproblem, som rammer på ulike nivåer:

- Individnivå: sårbare arbeidstakere blir utsatt for utnyttning
- Bransjenivå: seriøse bedrifter mister markedsandeler og næringsgrunnlag
- Samfunnsnivå: tap av store skatteinntekter
- Forbrukernivå: ikke fagmessig utført arbeid og økonomisk svindel

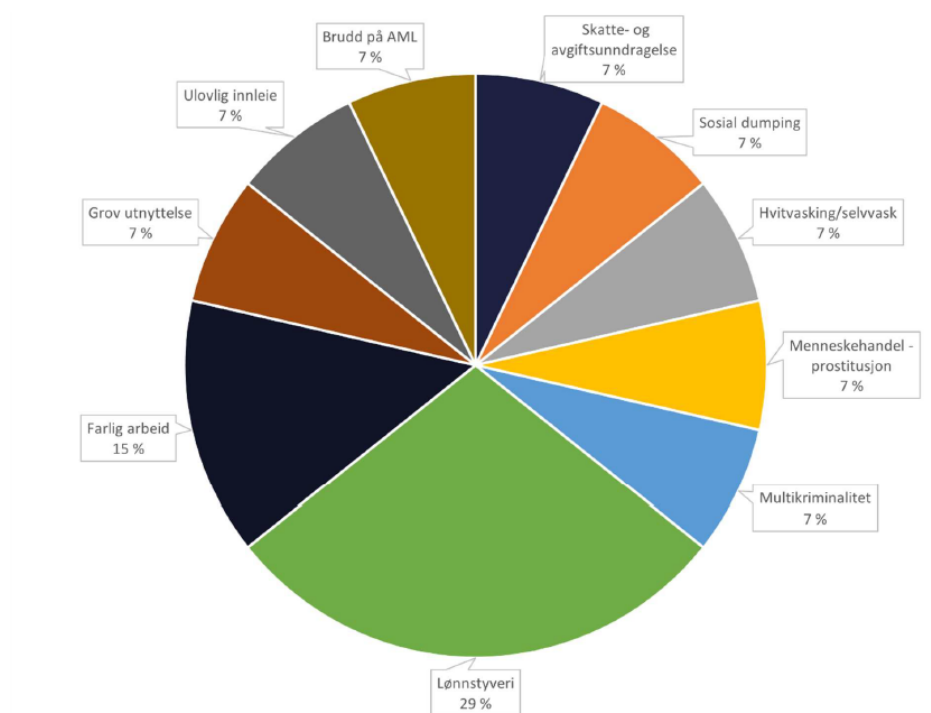
Kjennetegn for bransjer som er utsatt for arbeidslivskriminalitet er blant annet:

- Lave kompetansekrav
- Lav organiseringsgrad
- Høy andel av utenlandsk arbeidskraft
- Begrenset lovregulering
- Lave etableringskostnader og høy andel av ENK
- Prissensitive anbudsprosesser

Økonomisk vinning er en vesentlig motivasjon bak arbeidslivskriminalitet. Drivende faktorer som gir kriminelle aktører handlingsrom er blant annet økonomisk vekst, arbeidsinnvandring, etterspørsel av tjenester og digitalisering. De kriminelle aktørene opptrer enten alene eller i nettverk. Kriminaliteten kan være enkeltstående lovbrudd eller sammensatte, og derved

omfatte en rekke lov- og regelbrudd samtidig. En aktørs lovbrudd begrenser seg ofte ikke kun til et kontrollorgans ansvarsområde eller til en enkelt bransje.

I årsrapporten fra FPBØ fra 2023 er det vist til at det hovedsakelig er politiet, Skatteetaten og Arbeidstilsynet som er mottakere av varslene fra FPBØ. I enkelte tilfeller varsles også andre relevante aktører, så som Nav, Tollvesenet, Vegvesenet, fylker og kommuner. FPBØ behandlet om lag 50 saker i 2023. 34 av disse sakene ble sendt videre som varslar til respektive etater og kontrollorganer.

Innsats mot arbeidslivskriminalitet og sosial dumping er etter kommunedirektørens oppfatning viktig. Arbeidslivskriminalitet svekker markedet for seriøse aktører og unndragelse av skatter og avgifter påfører samfunnet tap. Erfaringer viser at slik aktivitet også setter sikkerhet på arbeidsplassene i fare.

Sarpsborg kommune er også sentral i å avdekke arbeidslivskriminalitet. Virksomhet byggesak, landbruk og kart har en sentral rolle i kommunens arbeid mot arbeidslivskriminalitet i bygge- og anleggsbransjen, gjennom blant annet behandling av byggesøknader og ulovlighetsoppfølging.

For å fange opp tilbakemeldinger på kritikkverdige forhold fra andre er det opprettet en egen varslingsmulighet på Sarpsborg kommunes internettsider. Det finnes en egen lenke «Varsling om kritikkverdige forhold» nederst på hjemmesiden. Denne varslingsmuligheten gir innbyggere, brukere, leverandører og andre en enkel måte å varsle på. Videre er det innført en rekke tiltak i forbindelse med kommunens egne innkjøp og bygge- og anleggsprosjekter i arbeid mot arbeidslivskriminalitet.

Kommunens avdeling for offentlige anskaffelser har manglet ressurser i 2023, men er nå fulltallig. Det er også lagt inn et nytt årsverk fra 2024 for å kunne følge opp kontrakter i større grad enn tidligere. Kommunedirektøren vil også prioritere å følge opp arbeidslivskriminalitet i større grad enn det som har vært mulig grunnet ressursmangel.

Da søknaden ber om offentlig støtte fra flere offentlige instanser har kommunedirektøren vurdert om tilskuddet skal defineres som offentlig støtte etter EØS-avtalen. Offentlig støtte defineres i EØS-avtalen artikkel 61:

«Med de unntak som er fastsatt i denne avtale, skal støtte gitt av EFs medlemsstater eller EFTA-statene eller støtte gitt av statsmidler i enhver form, som vrir eller truer med å vri konkurransen ved å begunstige enkelte foretak eller produksjon av enkelte varer, være uforenlig med denne avtales funksjon i den utstrekning støtten påvirker samhandelen mellom avtalepartene.»

Kommunedirektøren vurderer at støtten til tiltaket ikke favoriserer produksjon av enkelte varer eller tjenester, eller kan sies å påvirke samhandlingen mellom EØS-landene på noen negativ måte. Det er seks vilkår som skal være oppfylt for at tiltak skal være definert som offentlig støtte. Det er vurdert at ikke alle seks punktene er oppfylt, og at tilskudd da ikke anses som offentlig støtte.

Det er i det tentative budsjettet lagt til grunn et samlet tilskudd fra kommuner inkludert Sarpsborg på 950.000 kroner og en total finansiering på 1.720.000 kroner i 2024.

Kommunedirektøren har vurdert to alternative innstillinger i saken:

1. Fair Play Østfold gis et tilskudd på 240 000 kr i 2024 under forutsetning av at Sarpsborg og andre kommuner til sammen bidrar med minimum 700 000 kr og at det oppnås en samlet finansiering på minimum 1,42 mill. kr. Tilskudd for 2024 finansieres ved bruk av formannskapetets tilleggsbevilgningsfond. Tilskudd for 2025 og 2026 vurderes i forbindelse med handlingsplan 2025-2028.
2. Søknaden til Fair Play Bygg Østfold imøtekommes ikke. Sarpsborg kommune viderefører ikke tilskudd.

Kommunedirektøren anbefaler ikke at det gis et tilskudd til Fair Play Østfold, selv om tiltaket er godt og innsatsen mot arbeidslivskriminalitet er viktig. Dette er primært av økonomiske årsaker, men også fordi arbeidslivskriminalitet følges opp både av kommunen selv, blant annet i forbindelse med anskaffelser, og av andre offentlige aktører som har ansvar for dette. Kommunedirektøren innstiller derfor på alternativ 2.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:

Kommunedirektøren har vurdert to alternativer til søknaden fra Fair Play Bygg. Det første alternativet vil medføre at formannskapetets tilleggsbevilgningsfond reduseres med 240.000 kr i 2024. Det andre alternativet, som kommunedirektøren anbefaler, medfører ingen økonomiske konsekvenser.

Miljø:

Tiltaket kan ha en positiv innvirkning på miljøet dersom arbeidslivskriminalitet avdekkes, og det kan forebygge ulovlig dumping av miljøskadelig avfall.

Folkehelse:

Tiltaket kan ha en positiv effekt på folkehelsen i den grad det bidrar til økt sikkerhet på arbeidsplasser og økt bevissthet om arbeidstakeres rettigheter og plikter i arbeidslivet.